

VZW Vereniging van de Raad voor de Journalistiek

Jaarverslag 2002

Het jaar 2002 is een beslissend jaar geworden voor de zelfregulering van de journalistieke sector in Vlaanderen. Na jaren onderhandelen en voorbereiden is een onafhankelijke instelling voor zelfregulering opgericht en met haar werkzaamheden gestart: de Raad voor de Journalistiek. Vrijwel alle grote media-actoren hebben zich er ondertussen bij aangesloten.

De oprichting van de Raad voor de Journalistiek is het resultaat van intensieve gesprekken, die in 1999 zijn opgestart, tussen vertegenwoordigers van de journalistenvereniging VVJ en afgevaardigden van uitgevers en mediahuizen. Waar de dagbladuitgevers, de magazines en de periodieke pers zich bij de aanvang van de besprekingen als beroepsverenigingen hadden geëngageerd, lag dit veel moeilijker bij de overige, de meer 'recente' media. Radiozenders, televisiestations, internetsites, e-zines, foto- en persagentschappen, productiehuisen die voor alle soorten Vlaamse zenders journalistieke programma's maken, zijn op geen enkele manier georganiseerd. Bovendien neemt de VRT als openbare omroep in die groep een bijzondere plaats in. Het heeft dan ook veel voeten in de aarde gehad om de heel disparate groep voor het initiatief te winnen, en ze bovendien financieel te laten bijdragen. Maar toch geraakte begin 2002 de sterk gemotiveerde werkgroep die rond het initiatief was gegroeid het eens over een manier om de Raad voor de Journalistiek als onafhankelijke instelling vorm te geven.

Er werd gekozen voor een VZW, te beheren op paritaire basis door de journalistenverenigingen enerzijds en de uitgevers en mediahuizen anderzijds. De VZW staat in voor de materiële realisatie van het initiatief, terwijl de eigenlijke Raad voor de Journalistiek er een feitelijke emanatie van wordt. De werkgroep heeft ook de laatste hand gelegd aan een huishoudelijk reglement voor de VZW, waarin onder meer de financiering van de VZW is geregeld. De helft van de middelen wordt ingebracht door de Vlaamse journalistenvereniging VVJ, die daarvoor een subsidie ontvangt van de Vlaamse overheid. Met het kabinet van mediaminister Van Mechelen en met de Vlaamse administratie voor Media en Cultuur is daarover geregeld contact gehouden en overlegd. De andere helft van de financiering wordt opgebracht door de uitgevers in de brede zin van het woord. Aan werkgeverskant waren er verscheidene overlegvergaderingen nodig om een evenwichtige regeling af te spreken onder de verschillende soorten media, die al dan niet georganiseerd zijn. Voor de inbreng van de middelen is een onderscheid gemaakt tussen de dagbladuitgevers, de uitgevers van de magazines en de periodieke pers, en de bredere groep van de 'overige media'. Vooral in die laatste groep was het niet eenvoudig om een billijke bijdrageschaal af te spreken, die gerelateerd wordt aan de omvang van de redacties. Hierbij dient vermeld dat de houding van de betrokken firma's doorgaans zeer positief was.

De werkgroep heeft ook gewerkt aan een memorie van toelichting, waarin de fundamentele opties voor de zelfregulering wordt vastgelegd. Daarin wordt verwezen naar de grondbeginselen van de beroepsethiek, naar de paritaire opbouw van het instrument voor zelfregulering, naar het integreren van de maatschappij in de Raad, en naar het groot belang dat aan de bemiddelende rol van het secretariaat van de Raad wordt gehecht.

Tot slot heeft de werkgroep ook eenzijdig een ontwerp van federaal protocol opgesteld. Dat laatste voorzag in ruimte voor wisselwerking met de Franstalige tegenhanger van de Raad voor de Journalistiek, maar die is er ondertussen nog niet gekomen.

De Vereniging

Op **6 maart 2002** is de VZW Vereniging van de Raad voor de Journalistiek formeel opgericht. De VZW Vereniging van de Raad voor de Journalistiek is de rechtspersoon en vormt het juridische kader voor de eigenlijke Raad voor de Journalistiek, het forum voor zelfregulering van de journalistieke sector in Vlaanderen. De statuten werden opgenomen in de bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 17 oktober 2003.

De statuten zijn in de Résidence Palace in Brussel ondertekend namens de journalistenverenigingen Vlaamse Vereniging van Beroepsjournalisten VVJ en Vereniging van de Journalisten van de Periodieke Pers VJPP en namens een groot aantal organisaties, uitgeverijen en mediabedrijven: de Vlaamse Dagbladpers VDP, de Federatie van Belgische Magazines FEBELMA, de Vlaamse Media Maatschappij VMMA, Vitaya, ENG Videohouse, PVS Productions en Photonews. Korte tijd na de ondertekening van de statuten van de VZW hebben zich aan werkgeverskant ook de Unie van uitgevers van de Periodieke pers UPP en de koepel van de regionale televisiezenders NORTV aangesloten bij de VZW.

De VRT is bij de oprichting aan de zijlijn blijven staan, en dit vanwege decretale en statutaire moeilijkheden. Maar nog in de loop van het jaar 2002 hebben afgevaardigden van de VZW verschillende gesprekken gevoerd met de VRT. Ook minister Van Mechelen en de Commissie Media van het Vlaams Parlement hebben zich vierkant achter de Raad voor de Journalistiek geschaard. Dat alles heeft ertoe geleid dat de VRT eind 2002 heeft aangekondigd als waarnemer mee te werken aan de Raad voor de Journalistiek en ook tot de financiering ervan bij te dragen. Eind 2002 werd de laatste hand gelegd aan een protocol van samenwerking tussen de Raad voor de Journalistiek en de VRT.

Voordat de eigenlijke Raad voor de Journalistiek met zijn werkzaamheden kon beginnen, moesten nog een aantal belangrijke beslissingen genomen worden. De raad van bestuur van de VZW kwam voor het eerst bijeen op **3 juni 2002**. Hij bestaat uit 8 afgevaardigden van journalistenverenigingen (de A-groep) en 8 vertegenwoordigers van mediadirecties (de B-groep) en evenveel plaatsvervangers. Tot voorzitter werd Knack-journalist Patrick Martens en tot ondervoorzitter algemeen directeur van de VDP Alex Fordyn verkozen. Secretaris werd VMMA-hoofdredacteur Piet Deslé en penningmeester hoofdredacteur Marc Depraetere van de Bouwkroniek. Samen vormen zij het dagelijks bestuur of bureau van de VZW.

Een tweede bijeenkomst van de raad van bestuur vond plaats op **6 augustus 2002**. Ondertussen was de selectieprocedure afgerond voor de functie van secretaris-generaal, tevens ombudsman, van de Raad voor de Journalistiek. Op voorstel van de

daartoe aangewezen selectiecommissie besliste de raad van bestuur om met gewezen journalist Flip Voets besprekingen te beginnen over een indienstneming. De raad van bestuur besloot eveneens om de nieuwe Raad te vestigen in het IPC in Brussel. Voorts werden ook de leden van de eigenlijke Raad voor de Journalistiek aangewezen. Die zou bestaan uit 18 leden: 6 afgevaardigden van de journalistenverenigingen, 6 vertegenwoordigers van de mediadirecties en 6 externe leden, en nog eens 18 plaatsvervangers.

Secretaris-generaal Flip Voets is in dienst getreden op **1 oktober 2002**. Zijn eerste opdracht bestond erin de infrastructuur voor de nieuwe Raad uit te bouwen: afhandeling van het huurcontract, inrichting kantoor, informatica, voorbereiding van een website, briefpapier en documentatie enz. Hij heeft in de maanden na zijn indiensttreding ook een reeks bezoeken gebracht aan redacties en mediadirecties om ze te informeren over de Raad en om afspraken voor samenwerking te maken. Op 1 november is na een reeks sollicitatiegesprekken een deeltijdse secretariaatsmedewerkster, Kristina Dewilde, in dienst genomen.

Op **4 december 2002** vond in Brussel nog een raad van bestuur plaats van de VZW Vereniging van de Raad voor de Journalistiek, gevolgd door een algemene vergadering. Er werd een stand van zaken opgemaakt van de vorderingen tijdens het laatste halfjaar, en tevens werd de begroting voor 2003 goedgekeurd.

De Raad

De leden van de eigenlijke Raad voor de Journalistiek, en hun plaatsvervangers, hebben een eerste vergadering gehouden op **14 oktober 2002**. Het ging vooral om een kennismakingsbijeenkomst, maar de aanwezigen hebben ook een bespreking gehouden over een voorstel van werkingsreglement, dat de leidraad moet vormen voor de behandeling van klachten door de Raad. Van belang is dat de ombudsman eerst probeert een minnelijke regeling te bereiken. Pas als er geen minnelijke oplossing kan gevonden worden, wordt de zaak behandeld door de Raad die er uiteindelijk een uitspraak over doet.

Op de tweede bijeenkomst van de Raad voor de Journalistiek, op **12 november 2002**, is het werkingsreglement goedgekeurd. Tot voorzitter van de Raad werd staatsraad Eric Brewaeyts verkozen en tot ondervoorzitter journalist Patrick Martens. Ook is afgesproken dat de Raad voortaan eenmaal per maand op een vaste dag zou vergaderen.

Toen de materiële en inhoudelijke voorbereidingen achter de rug waren, is de Raad voor de Journalistiek op **2 december 2002** aan het publiek voorgesteld en geïnstalleerd. Dit gebeurde op een feestzitting in het Internationaal Perscentrum, Résidence Palace, Wetstraat 155 te Brussel. Het woord werd gevoerd door minister voor Media Dirk Van Mechelen, professor mediarecht Dirk Voorhoof, voorzitter Eric Brewaeyts en ondervoorzitter Patrick Martens. Op dezelfde dag werd de website www.rvdj.be gelanceerd, met praktische informatie en de mogelijkheid om in de toekomst de uitspraken van de Raad publiek te maken. Ook in de media is nogal wat aandacht gegaan naar de officiële start van de Raad.

Van bij de lancering van de Raad voor de Journalistiek is er door belangstellenden een beroep op gedaan. Nog in de loop van het jaar 2002 werden de eerste drie klachten en een tiental vragen voor informatie door het secretariaat in ontvangst genomen en behandeld. Voor de klachten is onmiddellijk na de ontvangst ervan de bemiddeling opgestart. De vragen, die betrekking hadden op uiteenlopende onderwerpen, werden binnen korte termijn door het secretariaat beantwoord. Voorts is met het bureau van de AVBB een procedure afgesproken voor de overname van de Nederlandstalige dossiers die de raad voor deontologie nog in behandeling had. Het secretariaat van de AVBB zal de klagers ervan op de hoogte brengen dat de raad voor deontologie met zijn activiteiten is gestopt, en dat de Raad voor de Journalistiek ondertussen is opgestart. Mits akkoord van de klagers, zullen de dossiers begin 2003 worden overgedragen aan de Raad voor de Journalistiek, die ze verder zal behandelen.

Wat begin 2002 dus alleen nog maar een concrete idee was, gedragen door een aantal media-actoren, is eind 2002 een realiteit geworden. Eindelijk beschikt Vlaanderen over een onafhankelijke instelling om tekortkomingen in de journalistiek aan te pakken en om tot afspraken te komen over de journalistieke beroepsethiek. De toekomst zal uitwijzen hoe performant de Raad voor de Journalistiek wordt, maar de eerste ervaringen, voornamelijk in de bemiddelingsdossiers, zijn alvast bemoedigend.

Overzicht van de vergaderingen in het kader van de oprichting van de VZW Vereniging van de Raad voor de Journalistiek en van de VZW.

- diverse gesprekken met Minister van Media Dirk Van Mechelen en de leden van de Commissie Media van het Vlaams Parlement.
- talrijke informele contacten met uitgevers en mediadirecties.
- 1 februari 2002: bijeenkomst van de voorbereidende werkgroep, met vertegenwoordigers van VVJ, VDP, Febelma en VMMA.
- 6 maart 2002: ondertekening van de statuten van de VZW en gedachtewisseling over concrete organisatie.
- 21 maart 2002: eerste bespreking over samenstelling raad van bestuur en algemene vergadering.
- 19 april 2002: samenstelling raad van bestuur en algemene vergadering.
- 23 mei 2002: algemene ledenvergadering.
- 3 juni 2002: raad van bestuur, met o.m. verkiezing voorzitter, ondervoorzitter, secretaris en penningmeester (kortweg: bureau).
- 5 augustus 2002: bijeenkomst selectiecommissie secretaris-generaal.
- 6 augustus 2002: bijeenkomst selectiecommissie secretaris-generaal.
- 6 augustus 2002: algemene vergadering, met o.m. bespreking resultaat selectie ombudsman.
- 26 augustus 2002: bijeenkomst bureau.
- 17 september 2002: bijeenkomst bureau.
- 25 september 2002: raad van bestuur met o.m. indienstneming secretaris-generaal, beslissing over huisvesting en aanwijzing externe leden.
- 2 oktober 2002: bijeenkomst bureau.
- 10 oktober 2002: bijeenkomst selectiecommissie secretariaatsmedewerkster.
- 17 oktober 2002: bijeenkomst bureau.
- 24 oktober: bijeenkomst werkgroep reglement.
- 30 oktober 2002: bijeenkomst bureau.
- 5 november 2002: bijeenkomst bureau.
- 21 november 2002: bijeenkomst bureau.
- 22 november 2002: overlegvergadering met VRT.
- 29 november 2002: bijeenkomst met minister Van Mechelen.
- 2 december 2002: persconferentie met voorstelling van de raad en van de ombudsman en presentatie van de website.
- 4 december 2002: raad van bestuur met o.m. goedkeuring begroting 2003.
- 4 december 2002: algemene vergadering met o.m. goedkeuring begroting 2003.
- 12 december 2002: vergadering werkgroep herziening mediadecreet op kabinet van minister Van Mechelen.
- 20 december 2002: bijeenkomst bureau.

Overzicht van de bijeenkomsten van de Raad voor de Journalistiek

- 14 oktober 2002: eerste bijeenkomst, kennismaking en algemene bespreking.
- 12 november 2002: verkiezing voorzitter en ondervoorzitter, goedkeuring definitieve tekst werkingsreglement.
- 2 december 2002: feestzitting met voorstelling van de raad en toespraken door minister Van Mechelen, professor Voorhoof, voorzitter Brewaeys en ondervoorzitter Martens.

Overzicht van de bezoeken en ontmoetingen van de ombudsman

- 4 oktober 2002: bezoek aan redactie VTM.
- 28 oktober 2002: bezoek aan Press Complaint Commission (Londen).
- 8 en 9 november 2002: deelname congres onderzoeksjournalistiek (Utrecht).
- 19 november 2002: ontmoeting met hoofdredactie Het Laatste Nieuws.
- 26 november 2002: ontmoeting met hoofdredacteur De Financieel-Economische Tijd.
- 29 november 2002: ontmoeting met hoofdredacteur en chef binnenland De Standaard.
- 3 december 2002: spreekbeurt voor seminarie defensie en communicatie.
- 10 december 2002: ontmoeting met afgevaardigden directie en redacties Gazet van Antwerpen en Het Belang van Limburg.
- 16 december 2002: ontmoeting hoofdredacteur De Morgen.
- 17 december 2002: ontmoeting met gedelegeerd bestuurders agentschappen Photo News en Reporters.
- 19 december 2002: bezoek van studenten journalistiek Erasmushogeschool.